

Uloga poduzetničke infrastrukture u poticanju poduzetništva među mladima na području grada Virovitice

Blažev, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Virovitica University of Applied Sciences / Veleučilište u Virovitici**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:165:528260>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

Veleučilište u Virovitici

[Virovitica University of Applied Sciences Repository - Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni prijediplomski studij Poduzetništva

ANA BLAŽEV

ULOGA PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE U POTICANJU
PODUZETNIŠTVA MEĐU MLADIMA NA PODRUČJU GRADA
VIROVITICE
ZAVRŠNI RAD

VIROVITICA, 2024.

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni prijediplomski studij Poduzetništva

ULOGA PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE U POTICANJU
PODUZETNIŠTVA MEĐU MLADIMA NA PODRUČJU GRADA
VIROVITICE
ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Osnove poduzetništva

Mentor:

Dr. sc. Damir Ribić, prof. struč. stud.

Student:

Ana Blažev

VIROVITICA, 2024.

OBRAZAC 2

ZADATAK ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA

Student/ica: ANA BLAŽEV **JMBAG:** 0307018486

Studij: Poduzetništvo **Modul:** Poduzetništvo

Imenovani mentor: dr.sc. Damir Ribić, prof.struč.stud.

Imenovani komentor:

Naslov rada:

Uloga poduzetničke infrastrukture u poticanju poduzetništva među mladima na području grada Virovitice

Puni tekst zadatka rada:

Studentica će temeljem dostupne literature analizirati značaj poduzetničke infrastrukture i poduzetničkih potpornih institucija na razvoj i poticanje poduzetništva. Poseban naglasak staviti će se na potporne institucije sa područja Grada Virovitice i Virovitičko-podravske županije kao nužan preduvjet gospodarskog razvitka određene jedinice lokalne samouprave.

Primarnim istraživanjem ispitat će se razina interesa mladih za poduzetništvom na području Grada Virovitice, kao i upućenost mladih o pogodnostima koje pruža poduzetnička infrastruktura na području grada Virovitice.

Datum uručenja zadatka studentu/ici: 29. 07. 2024.

Rok za predaju gotovog rada: 02. 09. 2024.

Mentor:

dr.sc. Damir Ribić, prof.struč.stud.

Dostaviti:

1. Studentu/ici
2. Povjerenstvu za završni i diplomski rad - tajniku

ULOGA PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE U POTICANJU PODUZETNIŠTVA MEĐU MLADIMA NA PODRUČJU GRADA VIROVITICE

THE ROLE OF ENTREPRENEURIAL INFRASTRUCTURE IN ENCOURAGING ENTREPRENEURSHIP AMONG YOUTH IN VIROVITICA

SAŽETAK – Svrha predmetnog rada je analizirati ulogu poduzetničke infrastrukture kao jedan od ključnih poticaja interesa mladih za poduzetništvo na području grada Virovitice. Kroz teorijski okvir baziran na domaćoj literaturi, rad omogućava temeljito razumijevanje poduzetničke infrastrukture. U svrhu ostvarenja ciljeva istraživanja provedeno je sekundarno istraživanje relevantnih akademskih publikacija i internih podataka poduzetničkih potpornih institucija u Gradu Virovitici i Virovitičko-podravskoj županiji. Analizom navedenih informacija proizlazi zaključak da Virovitičko-podravska županija može poslužiti kao model drugim gradovima i županijama budući da je poduzela nekoliko inicijativa koje su identificirale nekoliko pravaca pomoći poduzetnicima. Teorijski okvir je potkrijepljen primjerima iz prakse, kao što su Poduzetnički inkubator Virovitica, Razvojna agencija VTA i Razvojna agencija Vidra, Panonski drveni centar kompetencija, Tehnološko-inovacijski centar Virovitica te Veleučilište u Virovitici. Na temelju prikupljenih i analiziranih podataka provedenog istraživanja, rad daje preporuke za razvoj budućih politika i programa potpore mladim poduzetnicima koje su prilagođene lokalnim potrebama i resursima, osiguravajući mladima poduzetnicima stjecanje relevantnih kompetencija potrebnih za uspješno vođenje poduzeća u Virovitici. Istraživanje pokazuje ključnu ulogu institucionalne podrške u uspješnom pokretanju i rastu poduzetničkih nastojanja mladih ljudi. Ističu se ključni elementi koji doprinose ili ograničavaju poduzetničko okruženje u Virovitici, s fokusom na posebne zahtjeve lokalnog konteksta. Ovo istraživanje pridonosi proučavanju potreba mladih poduzetnika te daje preporuke za buduće programe i potporu mladim poduzetnicima kako bi se potaknuo rast novih tvrtki i inicijativa, čime se doprinosi ukupnom gospodarskom razvoju Grada Virovitice i okolnih područja.

Ključne riječi: poduzetnička infrastruktura, poduzetničke zone, potporne institucije, poticanje mladih ljudi, Grad Virovitica

SUMMARY – The purpose of this paper is to analyze the role of entrepreneurial infrastructure as a key driver of young people's interest in entrepreneurship in the city of Virovitica. Through a theoretical framework based on domestic literature, the paper provides a thorough understanding of entrepreneurial infrastructure. To achieve the research objectives, a secondary analysis of relevant academic publications and internal data from entrepreneurial support institutions in the City of Virovitica and the Virovitica-Podravina County was conducted. The analysis of this information concludes that Virovitica-Podravina County can serve as a model for other cities and counties, as it has undertaken several initiatives that have identified multiple avenues of support for entrepreneurs. The theoretical framework is supported by practical examples, such as the Virovitica Business Incubator, the VTA Development Agency, the Vidra Development Agency, the Panonian Wood Competence

Center, the Technology-Innovation Center Virovitica, and the Virovitica University of Applied Sciences. Based on the collected and analyzed data from the research, the paper offers recommendations for the development of future policies and support programs for young entrepreneurs that are tailored to local needs and resources, ensuring that young entrepreneurs acquire the relevant competencies necessary for successfully running a business in Virovitica. The research highlights the crucial role of institutional support in the successful launching and growth of young people's entrepreneurial efforts. Key elements that contribute to or limit the entrepreneurial environment in Virovitica are emphasized, with a focus on the specific requirements of the local context. This research contributes to the study of young entrepreneurs' needs and provides recommendations for future programs and support for young entrepreneurs to stimulate the growth of new companies and initiatives, thereby contributing to the overall economic development of the City of Virovitica and surrounding areas.

Keywords: *entrepreneurial infrastructure, entrepreneurial zones, support institutions, encouraging young people, City of Virovitica*

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA I PODUZETNIČKE POTPORNE INSTITUCIJE	2
3. POTPORNE INSTITUCIJE NA PODRUČJU GRADA VIROVITICE I VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE	5
3.1. Poduzetnički inkubator Virovitica	5
3.2. Razvojna Agencija VIDRA	7
3.3. Razvojna Agencija VTA	8
3.4. Panonski drvni centar kompetencija	9
3.5. Tehnološko-inovacijski centar	9
3.6. Veleučilište u Virovitici	10
3.7. Poduzetničke zone	11
3.7.1. Poduzetnička zona III	13
3.7.2. Poduzetnička zona Sjever	14
3.7.3. Mega poduzetnička zona	15
4. REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA “INTERES MLADIH ZA PODUZETNIŠTVO NA PODRUČJU GRADA VIROVITICE”	17
5. ZAKLJUČAK	29
6. POPIS LITERATURE	30
7. POPIS ILUSTRACIJA	32
8. IZJAVA O AUTORSTVU	33
9. ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU	34

1. UVOD

U suvremenom gospodarstvu, poduzetnička infrastruktura ključni je motor koji potiče razvoj malih i srednjih poduzetnika. Poduzetnička infrastruktura skup je zakonodavnih, institucionalnih, i materijalnih resursa koje pomažu poduzetnicima pronaći i pokrenuti poslovnu ideju. Što znači da ima za cilj poduzetnicima pružiti ionako oskudan resurs kao što je prostor za obavljanje njihovih aktivnosti, savjetodavnu pomoć i stručnjake koji ih vode te što brži doseg dostignuta sredstva.

Značaj poduzetničke infrastrukture nije samo u podršci individualnim poduzetnicima i trgovcima već i stvaranju uvjeta u korist šire gospodarske aktivnosti na teritoriju. Proučavanjem različitih aspekata poduzetničke infrastrukture u radu fokus je na poduzetničke zone, kao najvažniju vrstu organiziranog prostora te na rad poduzetničkih potpornih institucija te njihov doprinos poduzetništvu. Nekoliko programa i institucija, uključujući Tehnološko-inovacijski centar, Veleučilište u Virovitici te razvojne agencije VTA i VIDRA, imaju ključnu ulogu u ovom procesu, pružajući osnovnu pomoć i resurse mladim poduzetnicima na njihovom putu do uspjeha. Osnivanje Poduzetničkih zona u Virovitici nudi mladim poduzetnicima pomoć pri pokretanju poslovanja, kao i usluge savjetovanja kroz Poduzetnički inkubator i Panonski drveni centar kompetencija Virovitica. U analizi svih stavki, grad Viroviticu je uzet kao primjera za proučavanje primjera uspješne implementacije poduzetničke infrastrukture u Hrvatskoj, vrednovati njihov doprinos ekonomiji grada i mogućnosti na širenje.

Razumijevanje interesa mladih za poduzetništvo ključno je za razvoj prilagođenih mjera potpore i programa za poticanje njihove inicijative i inovativnosti. Provedeno istraživanje ispitalo je interes mladih za poduzetništvo na području Grada Virovitice. Istraživanje je provedeno u lipnju 2024. godine na uzorku od 52 ispitanika u dobi od 15 do 35 godina te su dobiveni podaci koji će se dublje proučavati u petom poglavlju rada.

2. **PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA I PODUZETNIČKE POTPORNE INSTITUCIJE**

Poduzetnička infrastruktura odnosi se na organizirane prostore koji pomažu malim poduzetnicima da stvaraju i razvijaju svoje poslovanje. Uloga poduzetničke infrastrukture je pravovremeno informiranje, stručna, savjetodavna i financijska pomoć te organiziranje seminara. Takvu infrastrukturu se može definirati kao zakonske i pravne propise, sredstva i institucije koje podržavaju stabilnost i razvoj društvenih zajednica i države (Buble i Buble, 2014).

Primarni cilj poduzetničke infrastrukture je poticanje rasta poduzetništva i zapošljavanja kroz pružanje komunalne infrastrukture, savjetodavne, financijske i stručne pomoći poduzetnicima na jednom mjestu kako bi lakše pokrenuli i uspješnije poslovali (Škrtić i Mikić, 2011).

Buble i Kružić (2006) definirali su poduzetničku infrastrukturu kao zakonodavne, institucionalne, tržišne, komunikacijske, prometne, energetske, financijske, obrazovne i savjetodavne resurse koji podupiru cjelokupnu poduzetničku aktivnost zemlje. Definiraju ga i kao skup djelatnosti i grana koje omogućuju razvoj svih gospodarskih sektora, od primarnog do kvartalnog, te sve djelatnosti u cilju općeg društvenog interesa.

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture i njegova baza podataka opisuju poduzetničku infrastrukturu u širem i užem smislu. U širem smislu, poduzetničke infrastrukture su skupnost svih prostorno specifičnih oblika razvoja različitih poduzetničkih djelatnosti nastalih kao rezultat dobro promišljenog i organiziranog koncepta prostornog razvoja lokalne i regionalne (regionalne) samouprave jedinica državne uprave, odnosno Republike Hrvatske (čl. 2. st. 1. Zakona o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture, NN93/13, 114/13, 41/14, 57/18). Uže značenje poduzetničke infrastrukture je sustav poduzetničkih zona, odnosno institucija za potporu poduzetništvu unutar Republike Hrvatske" (čl. 2. st. 2. Zakona o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture, NN93/13, 114/13, 41/14, 57/18).

Prema teorijskim definicijama različitih autora, poduzetnička infrastruktura uključuje prostor za obavljanje poduzetničkih aktivnosti kao i institucije koje poduzetnicima pružaju stručnu, savjetodavnu i financijsku pomoć pri stvaranju i razvoju poslovanja. Ciljevi i svrha poduzetničke infrastrukture je:

- poticanje gospodarskog rasta izgradnjom i planiranjem poduzetničke infrastrukture u cilju ravnomjernog regionalnog razvoja Republike Hrvatske.

- brži rast poduzetništva, povećanje investicija i zapošljavanja
- stvaranje poslovnih prostora potpuno infrastrukturno opremljenih
- visoka razina lokacijske konkurentnosti, što uključuje i kvalitetnu prometnu povezanost ovih područja s glavnim prometnicama (Ribić i Pleša Puljić, 2020).

Poduzetnička infrastruktura važna je jer pruža izvrsnu i pravovremenu savjetodavnu i stručnu podršku u svim aspektima poduzetničkog djelovanja, a time i poticanje gospodarskog rasta poticanjem i poticanjem poduzetništva. Svi dijelovi poduzetničke infrastrukture moraju biti dostupni poduzetnicima koji djeluju u određenoj regiji s ciljem smanjenja rizika pri pokretanju poduzeća, kao i poticanja gospodarstva u cjelini i otvaranja novih radnih mjesta (Bolfek i Sigurnjak, 2011).

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture propisuje nužnu opremu za infrastrukturu koja uključuje energetske infrastrukture, poput struje, plina, javne rasvjete i trafostanica; komunalnu infrastrukturu, kao što su vodovod, voda i kanalizacijski sustavi; prometnu infrastrukturu koja obuhvaća pristupne ceste, prometnice unutar poduzetničke zone i potpornih institucija i parkirališta; te komunikacijsku infrastrukturu koja uključuje internetsku i telefonsku mrežu.

U Republici Hrvatskoj postoji niz institucija koje izričito pomažu malim i srednjim poduzetnicima pružanjem tehničke podrške. Usprkos tome, količina, raspodjela njihovih teritorija i kvaliteta njihovih ponuda ne zadovoljavaju potrebe suvremenog poduzetništva (Rupčić, 2018). Stoga je ključna dužnost proširiti mrežu potpornih institucija na cijelo područje Hrvatske kako bi se omogućio brži pristup regionalnom i lokalnom gospodarskom rastu. Poduzetnička infrastruktura i dalje će biti vrlo važna te će ulaganja u njezin daljnji rast i rad biti nužna. Očekuje se dinamičan rast malog gospodarstva zbog sve većeg interesa za poduzetništvom, kao i usmjerenosti na povećanje produktivnosti rada uz smanjenje troškova. i poslovnu fleksibilnost (Funda, 2011).

Važeći Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture kategorizira poduzetničku infrastrukturu u dvije glavne kategorije na temelju vrsta i oblika te infrastrukture: poduzetničke zone te institucije koje pružaju pomoć poduzetništvu. Poduzetničke potporne institucije uključuju poduzetničke inkubatore, inkubatore novih tehnologija, akceleratora za poduzetništvo, centre za poduzetništvo, poslovne parkove, znanstveno-tehnološke parkove, centre kompetencija te lokalne i regionalne razvojne agencije (Ribić, 2021). Inkubatorima se daje značaj u planu gospodarskog razvoja Hrvatske, što uključuje i stvaranje gospodarskih zona. To je zato što se lokalne samouprave potiču da daju prioritet promicanju inkubatora, koji sami po sebi daju veći poticaj rastu poduzetništva. Dok neke lokalne samouprave i

institucije zaostaju u svojim nastojanjima i ne iskorištavaju u potpunosti mogućnosti koje im se pružaju, druge su bile uspješne i prepoznale su važnost takvog poticanja (Ribić, Bedeković i Kadlec, 2017). U nastavku će se detaljnije opisati svaka kategorija te povezati sa trenutnom poduzetničkom infrastrukturom na području grada Virovitice.

3. POTPORNE INSTITUCIJE NA PODRUČJU GRADA VIROVITICE I VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Potporne institucije su one koje čine dostupnim stručne usluge i izvore financiranja, omogućuju prijenos znanja i vještina potrebnih za uspješan početak poduzetničkog pothvata te nude podatke potrebne za donošenje svih ključnih odluka vezanih uz osnivanje poduzeća ili planiranje njegovog širenja i razvoja (Buble i Kružić, 2014).

Istraživanja potvrđuju vrijednost ovih usluga, pokazujući da su poduzetnici koji nisu koristili institucije podrške imali veći postotak neuspjelih start-up poduzeća. Ovo naglašava važnost traženja smjernica i stručnosti u područjima kao što su pisanje poslovnog plana, istraživanje tržišta, komunikacija i promicanje poslovanja (Ribić i Pleša Puljić, 2020). Kao pogodnost mladim poduzetnicima koji imaju prebivalište na području Virovitice te na taj način mogu jednostavno i brzo doći do svih usluga potpornih institucija, u nastavku su navedene najznačajnije potporne institucije na području grada Virovitice.

3.1. Poduzetnički inkubator Virovitica

Ideja poslovnih inkubatora pokrivala bi širok spektar praksi koje pomažu organizacijama u postizanju najniže moguće stope neuspjeha tijekom njihovih ranih faza rada i ubrzavaju rast onih koji posjeduju kapacitet da postanu davatelji zaposlenja i dobrobiti (Lupić i Bujan, 2017). Stvaranje uspješne tvrtke ovisi o tri ključna čimbenika koja inkubatori jamče: poduzetničkoj atmosferi, obrazovanju, pristupu investitorima i mentorima te tržišnoj svijesti. Poduzetnički inkubatori definirani su Zakonom o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture kao registrirane pravne organizacije čiji je zadatak pomoć i pomoć poduzetnicima u prvim fazama razvoja poduzetničke inicijative. Inkubatori nude stručnu, obrazovnu i tehnološku podršku za pokretanje poduzetničkih nastojanja i poslovanja, osiguravajući njihov brz i održiv rast. Zbog toga što sami po sebi ne mogu ostvariti višak prihoda nad troškovima i jer ovise o financiranju od treće strane zbog besplatnih usluga koje pružaju poduzetnicima, poduzetnički inkubatori nisu zamišljeni kao profitabilne organizacije. Njihova korist za cijelu zajednicu je u javnom interesu, pa je potpuno opravdano da ih sufinanciraju država, lokalne vlasti, obrazovne ustanove i druge strane (Ribić, Bedeković i Kadlec, 2017).

Poslovni inkubatori igraju višestruku ulogu u općinskom i gospodarskom razvoju,

budući da pružaju potporu novonastalim poduzećima, stabiliziraju već uspostavljena, olakšavaju njihovo širenje i privlače nova. Može ih se kategorizirati u dvije vrste na temelju toga kako su inkubatori uspostavljeni ili financirani: inkubatori sa zidovima i inkubatori bez zidova. Inkubatori sa zidovima označavaju teme koje se odnose na fizičku infrastrukturu, a inkubacija se događa u strukturi koja je posebno stvorena. Virtualni inkubatori "bez zidova" nude usluge online s različitih mjesta, a ne u fizički izgrađenom, namjenski izgrađenom mjestu.

Povijest poduzetničkih inkubatora u Virovitičko-podravskoj županiji seže u 2005. godinu kada je osnovan prvi županijski inkubator u Virovitici. Infrastruktura za ovaj inkubator razvijena je 2013. godine kao rezultat suradnje Virovitičko-podravskoj županiji i Europske unije na projektu „E-inkubator sa i bez zidova u Virovitičko-podravskoj županiji“. U 2019. inkubatori Virovitica, Orahovica, Pitomača/Kladar i Slatina povezani su uspostavom Mreže inkubatora, čime je označena sljedeća faza u obogaćivanju inkubatora.

Poticanjem rasta tehnoloških start-up poduzeća i otvaranjem novih radnih mjesta, inkubator nastoji podržati održivi razvoj Virovitice i Virovitičko-podravske županije, poduzetničku klimu i regionalnu konkurentnost. Ciljevi inkubatora uključuju podršku lokalnom poduzetništvu i pomoć u razvoju novih poduzeća, pomoć u gospodarskom razvoju područja, te pružanje poslovnih, tehničkih, obrazovnih i drugih usluga klijentima inkubatora i malim i srednjim poduzetnicima u okruženju. Također, inkubator teži smanjenju stope nezaposlenosti i zadržavanju kvalificirane radne snage na tom području, kao i povećanju broja opstajanja start-up poduzeća koji ulaze na tržište (Barnaki, Rozman i Pleša Puljić, 2023).

Uspostava mreže najsuvremenijih inkubatora na području cijele županije, dugoročni je cilj Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije. Mreža inkubatora podržat će rast kreativnih ideja i osnivanje većeg broja start-up poduzeća, što će povećati konkurentnost regije, smanjiti nezaposlenost i potaknuti pozitivan gospodarski rast. Poduzetnički inkubator služi kao svojevrsni provodnik između javnog i privatnog sektora s obzirom na prirodu usluga koje nudi, teme kojima se bavi te povezanosti s Veleučilištem u Virovitici.

Stanari inkubatora dobivaju širok spektar usluga. Poduzetnički inkubator Virovitica raspolaže s 15 kompletno uređenih prostora, od kojih se na prvoj etaži nalazi 10 suvremeno opremljenih uredskih prostora veličine od 42,55 m² do 55,77 m² te 5 proizvodno-skladišnih prostora u prizemlju veličine od 112,81 m² do 112,90 m². Tijekom prve godine poslovanja, poduzetnik plaća samo režijske troškove i nema najamnine za poslovni prostor. Dobiva besplatno korištenje konferencijske dvorane, čajne kuhinje, brzog interneta i savjetodavnih usluga. Ponudene usluge uključuju coworking prostor, korištenje konferencijske sobe, opcije

virtualnog zakupa i pristup multimedijском i kreativnom studiju. Ovi objekti pomažu vlasnicima tvrtki dajući im pristup potrebnim alatima koji potiču širenje i kreativnost. Mladom poduzetniku se pruža pomoć od iskusnih mentora i stručnjaka u inkubatoru dok napreduje na svom putu rasta.

Inkubator nudi više od pukog fizičkog prostora kako bi potaknuo mlade ljude na pokretanje vlastitog poduzeća. Nudi i pomoć pri izradi investicijske studije i poslovnog plana te prijedloge projekata za otvaranje natječaja. Misija Mreže inkubatora je stvoriti poduzetničku klimu koja i motivira i nastaviti će privlačiti nove poduzetnike u budućnosti pružajući im gore navedenu pomoć. Svoju ulogu u tome ima i suradnja sa stručnim službama te poljoprivrednicima i gospodarstvenicima.¹

3.2. Razvojna Agencija VIDRA

Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije, poznata i kao Razvojna agencija VIDRA, javna je organizacija čiji je osnivač i vlasnik Virovitičko-podravска županija sa sjedištem u Virovitici. Osposobljavanje pojedinih područja, najčešće gradova i regija, te rad na poticanju gospodarske aktivnosti i opće kvalitete života stanovništva primarne su im odgovornosti. Razvojna agencija VIDRA od svog osnutka inovira i pokreće nove inicijative. Uz pomoć Virovitičko-podravске županije ubrzano je rastala i širila se izvan granica zajednice, te je 2011. godine proglašena je najuspješnijom razvojnom agencijom u Republici Hrvatskoj.

S pomoću Razvojne agencije VIDRA se mogu dobiti sve potrebne informacije o prijavama na bespovratna sredstva Europske unije i nacionalnih fondova korištenih za financiranje otvaranja i poslovanja poduzeća. Primarni cilj Razvojne agencije VIDRA je podizanje životnog standarda svih stanovnika Virovitičko-podravске županije. No, organizacija širi svoje djelovanje i izvan županije, uključujući područje Kontinentalne Hrvatske u planiranje i izvođenje projekata.

Povećanje konkurentnosti lokalnog gospodarstva i poticanje ruralnog i regionalnog razvoja unutar Virovitičko-podravске županije dva su primarna cilja. Razvojna agencija VIDRA ima za cilj pomoći vlasnicima poduzeća pružajući smjernice i informacije.² Važno je pružanje poduzetničkog obrazovanje i edukacija, poslovno planiranje, osnivanje nove tvrtke, strateški razvoj poslovanja, upravljanje financijama i pronalaženje izvora financiranja.

¹ Mreža poduzetničkih inkubatora VPŽ: O nama, <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/> (3.7.2024.)

² Razvojna agencija VIDRA, <https://ravidra.hr/hr/o-nama/> (7.7.2024.)

Pomažu u području marketinga, internacionalizaciji poslovanja, e-poslovanju, pripremi prijedloga projekata i/ili tehničke podrške za projekte sufinancirane izvorima Europske unije (Dragičević, 2012).

Osim što mladim poduzetnicima nudi najnovije radionice, seminare i javne pozive, razvojna organizacija VIDRA redovito objavljuje relevantne informacije na svojim web stranicama. Kao što je već navedeno, Razvojne agencije VTA i VIDRA najbolje su opcije za svakoga tko želi istražiti svijet poduzetništva i ima jasnu ideju čime se želi baviti.

3.3. Razvojna Agencija VTA

Za razliku od Razvojne agencije VIDRA, Razvojnu agenciju VTA osnovalo je Gradsko vijeće Grada Virovitice, što znači da je Grad Virovitica njezin osnivač i vlasnik. Značajna je po tome što je prva ustanova registrirana u Republici Hrvatskoj koja je orijentirana na regionalni razvoj. Osnovna načela djelovanja VTA su da radi na unapređenju interesa grada Virovitice osmišljavanjem i provođenjem razvojnih projekata. Još jedna od zadaća VTA je pisanje projekata za druge organizacije i tvrtke kojima je osnivač Grad Virovitica.

Razvojna agencija VTA podržava poduzetništvo u Virovitici i Virovitičko-podravskoj županiji razvijanjem programa i projekata za urbane i ruralne sredine kroz sustav poduzetništva i gospodarstva, uspostavljanjem lokalnih mreža, pružanjem tehničke i savjetodavne podrške, provođenjem specijaliziranih obrazovnih programa, razvojem i ažuriranjem strateških planova, provođenjem istraživanja tržišta i javne razmjene, izradom studija izvedivosti, poslovnih planova i investicijskih izvješća, podržavanjem razvojnih programa, zajedničkog ulaganja, javno-privatna partnerstva i izravna ulaganja te promidžbom poduzeća. Na temelju gore navedenih inicijativa, jasno je da VTA ne promiče izravno poduzetništvo putem politika, već to čini podržavajući poduzetnike prije i nakon otvaranja novog poduzeća. Iz tog razloga, odabir pokretanja novog poduzeća kao prvog koraka u poduzetništvu je jednostavniji za one koji žele postati poduzetnici.

Izgradnja prometnice i druge javne infrastrukture u poduzetničkoj zoni Antunovca jedan je od projekata koji se ističe svojim utjecajem na poduzetništvo, a pisala ga je Razvojna agencija VTA kako bi se iskoristila bespovratna sredstva Europskih investicijskih i strukturnih fondova. Cilj projekta bio je povećati razinu poduzetničke aktivnosti u Virovitici ulaganjem u infrastrukturu poduzetničke zone i stvaranjem atraktivnih uvjeta za poduzetnike. Stvaranje atraktivnih uvjeta za ulaganje rezultira i cilju Republike Hrvatske ka ravnomjernom

regionalnom razvoju.³

3.4. Panonski drvni centar kompetencija

Panonski drvni centar kompetencija (skraćeno: PDCK) je projekt nastao s ciljem pružanja usluga malim i srednjim poduzetnicima u drvnoprerađivačkoj industriji u Republici Hrvatskoj i šire, podržavajući ih u svakoj fazi razvoja gotovih proizvoda od drva. Stavlja se naglasak na artikle s najvećom dodanom vrijednošću, ističući inventivan i najsuvremeniji dizajn proizvoda kao prioritet. Klijentima centar nudi širok spektar usluga uključujući kreiranje dizajna proizvoda, istraživanje, razvoj i testiranje proizvoda, marketinšku potporu pri plasmanu na tržište, profesionalnu fotografiju te prijenos tehnologije i inovacija. Također, organizira događanja, razgovore i sastanke s vlasnicima poduzeća i drugim zainteresiranim stranama te promiče umrežavanje i povezivanje poduzetnika, što dodatno potiče razmjenu ideja i razvoj poslovne zajednice.

Njegova početna misija bila je okupiti znanstvenike, lokalnu zajednicu i industriju radi razvoja novih proizvoda. U ovom pothvatu pomogli su partneri VIDRA - Regionalna razvojna agencija Virovitičko-podravske županije, Institut Ruđer Bošković, Šumarski fakultet Zagreb te županijski drvnoprerađivači s nositeljem projekta Virovitičko-podravskom županijom. Iako projekt još nije započeo s provedbom, Hrvatski klaster konkurentnosti drvnoprerađivačkog sektora ga je još u ožujku 2013. proglasio projektom od nacionalne važnosti u tom području. Projekt je 99% financiran izvorima Europske unije i otvoren je za nova partnerstva s poduzetnicima u sektoru šumarstva i tehnologije.⁴ Svi ovi naponi usmjereni su na unapređenje poslovanja Virovitice i Virovitičko-podravsko županije, postizanje što boljih rezultata i poboljšanje financijske situacije regije, ali i Republike Hrvatske u cjelini.

3.5. Tehnološko-inovacijski centar

Kako bi domaći proizvodi na tržištu bili konkurentniji i kvalitetniji od ostalih, Tehnološko-inovacijski centar (skraćeno: TIC) u Virovitici spaja znanost i poljoprivredu. Zgrada Tehnološko-inovacijski centara izgrađena je prvenstveno za ulaganje u organizacijsku reformu i infrastrukturu u industriji istraživanja, razvoja i ulaganja. Nalazi se u neposrednoj blizini Veleučilišta u Virovitici. Europski fond za regionalni razvoj osigurao je sredstva za

³ Razvojna agencija VTA, <https://vta.hr/o-agenciji/> (7.7.2024.)

⁴ Panonski drvni centar kompetencija, <https://www.pdck.hr/drvni-centar/> (2.7.2024.)

cijeli projekt, uključujući izgradnju i uređenje interijera. Također, podršku i pomoć za sve aktivnosti im pružaju Prehrambeno-tehnološki fakultet te Fakultet agrobiotehničkih znanosti iz Osijeka.

S fokusom na domene poljoprivrede, prehrambene tehnologije i biotehnologije, Tehnološko-inovacijski centar ima za cilj stvoriti istraživačku infrastrukturu za znanstvenu disciplinu biotehničkih znanosti. Iako Centar izravno ne promiče poduzetništvo, potencijalne poduzetnike prvenstveno potičemo na pokretanje vlastitog posla nudeći im stabilnost i podršku pri poslovanju. Ova vrsta motiviranja se prožima kroz svaku uslugu koju Centar nudi, od korištenja njihove vrhunske tehnologije za istraživanje i poboljšanje kvalitete proizvoda do lansiranja na tržište na kojem bi nadmašio konkurentske ponude. Iz navedenih razloga, veća je vjerojatnost da će netko tko želi pokrenuti vlastiti posao to i učiniti jer će prije toga biti svjestan prednosti koje Tehnološko-inovacijski centar pruža i osjećati se sigurnije znajući da postoji netko tko im može pomoći u proizvodnji boljeg, konkurentnijeg proizvoda za tržište.⁵

3.6. Veleučilište u Virovitici

Iako je obrazovna institucija, a ne toliko potporna, važno je spomenuti i Veleučilište u Virovitici kao instituciju koja pruža obrazovanje mladim ljudima u području poduzetništva i menadžmenta. Od 17. rujna 2011. godine Veleučilište Virovitica smješteno je u novouređenoj i opremljenoj zgradi nekadašnje vojarnje u Virovitici. Prostor od 2.832,57 m² dostupan je za različite namjene, uključujući zbornicu, videokonferencijsku dvoranu, predavaonice, informatičke laboratorije, knjižnicu, studentske i nastavničke salone, ured za ispis nastavnih materijala, matični ured, uredi za nastavno osoblje, poslužiteljske sobe, čajne kuhinje, arhiva, hodnici, predsoblja, sanitarni čvorovi i pomoćne prostorije. Prostor je suvremeno opremljen i opremljen suvremenom informatičkom, komunikacijskom i multimedijском opremom te potrebnom literaturom za studente i nastavnike.

Predmet djelatnosti Veleučilišta u Virovitici obuhvaća širok spektar aktivnosti. To uključuje izradu i izvođenje programa preddiplomskih stručnih studija u skladu sa Statutom Veleučilišta i Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Također, Veleučilište obavlja teorijsku i primijenjenu znanstvenu djelatnost unutar propisanih okvira zakonodavstva. Kreira i izvodi specijalističke diplomske stručne studije, te programe stručnog

⁵ Tehnološko-inovacijski centar Virovitica, <http://ticvt.hr#!/onama> (7.7.2024.)

osposobljavanja, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja, koji nisu kvalificirani kao studiranje prema zakonu. Uz to, Veleučilište se bavi izdavačkim aktivnostima povezanim s glavnim aktivnostima, pruža knjižnične i informatičke usluge te materijale za fakultete i prodaju udžbenika. Organizira radionice, konferencije, stručne i znanstvene skupove, te provodi stručne i druge ispite potrebne za dobivanje licenci i dozvola. Također, pruža usluge trgovačkim društvima i drugim subjektima s ciljem poticanja rasta i unapređenja poslovanja Veleučilišta u Virovitici ili racionalnijeg korištenja njezine opreme.

Utemeljeno na idejama cjeloživotnog učenja i odgovornosti prema znanju kao javnom dobru, ambiciozno i poduzetnički orijentirano Veleučilište u Virovitici izrast će u dominantno regionalno sveučilište u području stručnog i primijenjenog visokog obrazovanja, dajući značajan doprinos razvoju području i Republici Hrvatskoj.

Cilj Veleučilišta u Virovitici je proizvesti stručnjake s jakim poduzetničkim duhom koji su spremni samostalno koristiti svoja znanja i vještine te se mogu natjecati na tržištu rada, na radnom mjestu, u nastavi i društvenoj mobilnosti. Budući da su pojedinci najznačajniji izvor potencijala rasta svakog društva, važno je implementirati poduzetničko obrazovanje u svakodnevicu. Promiče se prijenos znanja kao temeljnu pretpostavku povezivanja, rasta i suradnje s lokalnom zajednicom i gospodarstvom. Nastavni proces se temelji na akademskoj slobodi i promicanju kvalitetnih, suvremenih znanja u disciplinarnim područjima koja su kompatibilna sa studijskim programima.⁶

3.7. Poduzetničke zone

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture, poduzetničke zone osnivaju se prostornim planovima kojima se određuju područja s infrastrukturom koja je namijenjena pružanju podrške pojedinim vrstama gospodarske ili poduzetničke djelatnosti. Temeljna značajka poduzetničkih zona je da su to zajednički prostori infrastrukturno opremljeni od strane vlasnika poduzeća. Poslovanjem u njoj ovi poduzetnici, zajedno s ostalim korisnicima zone, mogu racionalizirati resurse koji su dostupni dobi. Sintagma "poduzetničke zone" uglavnom se odnosi na mjesta s izgrađenim prometnicama i zajedničkom infrastrukturom koja su od strane jedinica lokalne samouprave i samouprave dobila odobrenje za obavljanje djelatnosti (Buble i Buble, 2014).

Poduzetničke zone se koriste u razne svrhe, uključujući proizvodnju, skladištenje,

⁶ Veleučilište u Virovitici, <https://vuv.hr/en/virovitica-college/about-us/> (7.7.2024.)

bankarske i financijske usluge, osiguranje i reosiguranje, špediciju, međunarodnu trgovinu i turističke usluge. Upravljanje prometnim tokovima unutar i izvan poduzetničkih zona, potencijal za buduće širenje zona, ekološka razmatranja i proizvodni zahtjevi ključni su aspekti razvoja poduzetničkih zona. Subjekti lokalne i područne (regionalne) samouprave mogu igrati glavnu ulogu u poticanju rasta i razvoja malog i srednjeg poduzetništva osnivanjem i razvojem poduzetničkih zona posebno osmišljenih za podršku malim poduzećima. Gospodarski razvoj regije, stopa zaposlenosti i raspoloživi dohodak izravno su povezani s učinkom njezinih jedinica lokalne samouprave. Dok neki rade bolje i uspješnije od drugih, drugi zaostaju u tim nastojanjima (Ribić i Pleša Puljić, 2020).

Poticanjem stvaranja i rasta poduzetničkih zona želi se povećati broj gospodarskih subjekata i njihovo poslovanje, povećati konkurentnost poduzetnika, otvoriti nova radna mjesta i povećati udio proizvodnje u gospodarstvu u cjelini. Stvaranjem zona sprječava se destrukcija urbanog prostora koja bi nastala izgradnjom proizvodnih i skladišnih objekata unutar naselja ili na određenim parcelama unutar šireg područja poljoprivrednog zemljišta. Osim očuvanja poljoprivrednih i šumskih površina te drugih prirodnih resursa bitnih za razvoj turizma i poljoprivrede, poduzetničke zone omogućuju cjelovit razvoj urbanog i ruralnog stanovništva (Buble i Kružić, 2006).

Prema istraživanju Forbesa, Virovitica je 10. po razini gospodarske aktivnosti među svim hrvatskim gradovima. S obzirom na to da u Hrvatskoj postoji 126 gradova, ovaj izvanredan rezultat u biti je rezultat ulaganja u promicanje i širenje gospodarske aktivnosti grada. Agresivnom politikom razvoja, programom poticaja i komercijalnim poticajima grad Virovitica počinje privlačiti interes investitora. Osim gospodarskog rasta, grad i okolica doživljavaju i opći razvoj jer novi investitori otvaraju radna mjesta, što potiče gospodarsku aktivnost.

Virovitičke Poduzetničke zone ističu se nizom prednosti. Imaju niske troškove otkupa zemljišta i parcele različitih veličina. Poduzetnici mogu računati na oslobađanje od dijela komunalne naknade te brzo izdavanje građevinske dokumentacije i dozvola. Komunalni doprinosi i naknade su među najnižima u Hrvatskoj, a zajednica pruža jaku podršku. Dodatno, Poduzetničke zone nalaze se u blizini buduće brze ceste, što povećava njihovu atraktivnost.

Ulagачima u Poduzetničkim zonama grada Virovitice na raspolaganju je mnoštvo općinskih i državnih poticaja. Investitori se mogu osloniti na to da će se gradske službe u potpunosti posvetiti brzini rješavanju problema koji bi se mogli pojaviti u tijeku ishođenja dozvola i rješavanja papirologije. Kao dokaz tome je i činjenica da je 2020. godine, pod uvjetima krize izazvane Covid-19 virusom, Virovitica najbrže izdala građevinsku dozvolu u

cijelom Republici Hrvatskoj.

Financijska prednost ulaganja u virovitičke Poduzetničke zone je ta da se zemljište može kupiti već od 0,13 €/m² za proizvodne djelatnosti, a komunalni doprinos i naknada su među najnižima u Republici Hrvatskoj. Veliki investitori za proizvodne djelatnosti mogu biti oslobođeni plaćanja komunalnog doprinosa, koji se oni mogu platiti obročno do šest rata. Za proizvodne djelatnosti, plaćanje komunalne naknade umanjene se u prve dvije godine ulaganja, za 100% u prvoj godini i 50% u drugoj godini.⁷

U Virovitici postoje šest potpuno popunjenih poduzetničkih zona: Poduzetnička zona I, Poduzetnička zona II, Poduzetnička zona Antunovac, Poduzetnička zona Bilogora, Poduzetničke zone Zapad I i Zapad II.⁸ Kao povoljna prilika mladim poduzetnicima za otvaranje vlastitog poduzeća u nekoj od poduzetničkih zona, u nastavku će se detaljnije opisati tri novoizgrađene i djelomično popunjene poduzetničke zone: Poduzetnička zona III, Poduzetnička zona Sjever i Mega poduzetnička zona.

3.7.1. Poduzetnička zona III

Južnom granicom grada Virovitice nalazi se Poduzetnička zona III, koja omogućuje brz i jednostavan pristup glavnim prometnicama koje povezuju Viroviticu s ostatkom Hrvatske. Poduzetnička zona I i II su u blizini i potpuno su popunjene. Poduzetnička zona III obuhvaća površinu od 63 ha, s ukupno 500.000 m² građevinskih zemljišta. Građevinsko zemljište je prosječne veličine 7000 m², a najmanja parcela ima površinu od 3.000 m², dok najveća iznosi 19.000 m². Dozvoljena je gradnja na 80% parcela. Povoljan položaj i opremljenost, zajedno s koncesijama i poticajnim programima, čine ovu zonu izvrsnim mjestom za ulaganja i pokretanje poduzeća. Ima uspostavljenu infrastrukturu (telefon, plin, struja, voda i kanalizacija), a u tijeku su i posljednje faze izgradnje internih prometnica kojima će se omogućiti pristup svim raspoloživim parcelama zone. Predviđena namjena uključuje proizvodnju, trgovinu, skladištenje i korištenje usluga.⁹

⁷ Viroviticainvest.eu: Brošura Poduzetničkih zona, <http://www.viroviticainvest.eu/dokumenti/hr/brosure/Poduzetnička%20zona%20III.pdf> (6.7.2024.)

⁸ Virovitica.hr: Poduzetničke zone u gradu Virovitici, <https://www.virovitica.hr/poduzetnicke-zone-u-gradu-virovitici/> (6.7.2024.)

⁹ Viroviticainvest.eu: Poduzetnička zona III, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/poduzetnicka-zona-iii/3/> (10.7.2024.)

Slika 1. Poduzetnička zona III u Virovitici

Izvor: Viroviticainvest.eu: Poduzetnička zona III, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/poduzetnicka-zona-iii/3/> (10.7.2024.)

3.7.2. Poduzetnička zona Sjever

Poduzetnička zona Sjever prostire se na 21 hektaru i smještena je u sjevernom dijelu grada Virovitice. Ova strateška lokacija omogućuje jednostavan pristup važnim prometnicama, budući da je zona udaljena svega 0,1 km od željezničke pruge i nudi izravan pristup državnoj cesti D5. Najveća planirana parcela u zoni obuhvaća impresivnih 108.000 m², pružajući dovoljno prostora za različite vrste poslovnih aktivnosti. U zoni je predviđena izgradnja proizvodnih, skladišnih i uslužnih objekata, što je čini idealnim mjestom za poduzetnike iz različitih sektora. Osim toga, svaka slobodna parcela je potpuno opremljena osnovnom infrastrukturom, uključujući priključke za telefon, kanalizaciju, vodu, struju i plin, što olakšava i ubrzava proces pokretanja poslovanja.¹⁰ Povoljna lokacija, zajedno s izvrsnom infrastrukturom i mogućnošću prilagodbe različitim poslovnim potrebama, čini Poduzetničku zonu Sjever atraktivnim izborom za investitore koji traže povoljne uvjete za razvoj svojih projekata.

¹⁰ Viroviticainvest.eu: Poduzetnička zona Sjever, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/poduzetnicka-zona-sjever/4/> (10.7.2024.)

Slika 2. Poduzetnička zona Sjever u Virovitici

Izvor: [Viroviticainvest.eu](http://www.viroviticainvest.eu): Poduzetnička zona Sjever, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/poduzetnicka-zona-sjever/4/> (10.7.2024.)

3.7.3. Mega poduzetnička zona

Smještena u zapadnom dijelu grada, Mega poduzetnička zona prostire se na impresivnih 349 hektara. Zona je udaljena svega 5 kilometara od željezničke pruge, što omogućava jednostavan i brz pristup transportnim uslugama, te ima spoj na državnu cestu D2, čime je povezana s glavnim prometnim koridorima Hrvatske. Najveća predviđena površina lokacije određena je prema zahtjevima investitora, što omogućuje fleksibilnost u planiranju i prilagodbi prostora specifičnim potrebama različitih poslovnih projekata. S obzirom na to da se radi o zoni koja pokriva značajno područje, postoji mogućnost zasebne podjele za potrebe većih investitora, čime se dodatno povećava privlačnost ovog područja za velike kompanije koje traže optimalne uvjete za svoje poslovanje.

Slika 3. Mega poduzetnička zona u Virovitici

Izvor: *Viroviticainvest.eu: Mega poduzetnička zona*, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/mega-poduzetnicka-zona/5/> (11.7.2024.)

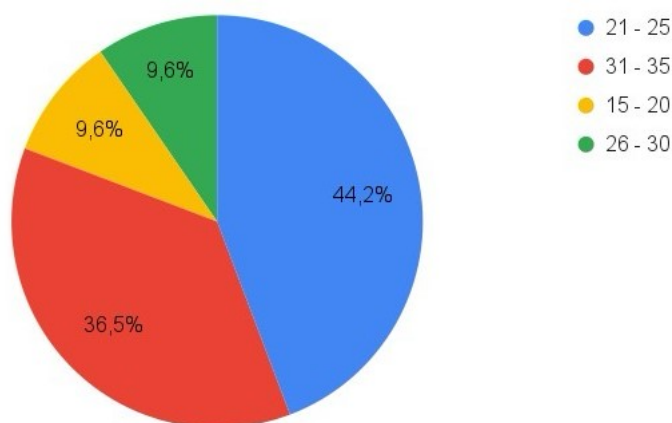
Namjena Mega poduzetničke zone obuhvaća skladištenje i proizvodnju, što je idealno za tvrtke iz tih sektora koje traže prostorno i infrastrukturno adekvatno rješenje za svoje poslovne aktivnosti. Posebno je važno napomenuti da parcele imaju kompletnu infrastrukturu – plin, struja, voda, kanalizacija i telefon – te se nalaze uz državnu cestu D2. Ova infrastrukturna opremljenost olakšava poslovanje i smanjuje početne troškove za investitore.¹¹

¹¹ Viroviticainvest.eu: Mega poduzetnička zona, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/mega-poduzetnicka-zona/5/> (11.7.2024.)

4. REZULTATI PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA “INTERES MLADIH ZA PODUZETNIŠTVO NA PODRUČJU GRADA VIROVITICE”

Poduzetništvo predstavlja jedan od ključnih pokretača gospodarskog razvoja, osobito u manjim gradovima poput Virovitice. Razumijevanje interesa mladih za poduzetništvom od presudne je važnosti za kreiranje poticajnih mjera i programa koji će podržati njihovu inicijativu i kreativnost. U tu svrhu provedeno je istraživanje koje nastoji ispitati razinu interesa mladih za poduzetništvom na području Grada Virovitice, kao i upućenost mladih o pogodnostima koje pruža poduzetnička infrastruktura na području grada Virovitice. Istraživanje je uključivalo anketu namijenjenu osobama u dobi od 15 do 35 godina s prebivalištem u Virovitici i okolnim naseljima. Anketa je provedena u razdoblju od 17. lipnja do 1. srpnja 2024. godine, a provedena je anonimno i dobrovoljno na uzorku od 52 ispitanika. Istraživanje je provedeno putem interneta, odnosno preko Google Formsa, kako bi se ubrzao postupak prikupljanja i obrađivanja podataka. U nastavku će se detaljno analizirati dobiveni podaci.

Grafikon 1. Starosna dob ispitanika

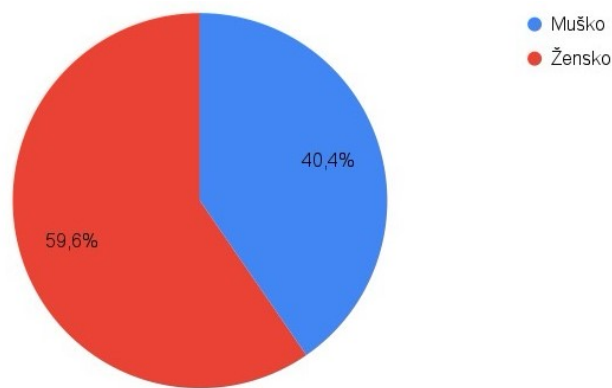

Izvor: izrada autora

Istraživanje je obuhvaćalo ispitanike od 15 do 35 godina i pokazalo se da najveći udio mladih ispitanika dolazi iz dobne skupine od 21 do 25 godina (44,20%). Ova skupina uključuje studente i nedavne diplomante koji traže prve poslovne prilike. Mnogi od njih su u fazi kada razmišljaju o svojoj budućnosti i žele iskoristiti stečeno obrazovanje i vještine za pokretanje vlastitog posla. Također, mogu imati više vremena i fleksibilnosti za preuzimanje rizika.

S druge strane, 36,50% ispitanika pripada dobnoj skupini od 31 do 35 godina. skupina često ima značajno radno iskustvo i možda su već prepoznali prilike ili nedostatke na tržištu koje bi mogli iskoristiti pokretanjem vlastitog posla. Također, mogu biti motivirani željom za promjenom karijere ili ostvarivanjem dugogodišnjeg sna o poduzetništvu. Manje zastupljene dobne skupine su one od 15 do 20 godina (9,60%), pod pretpostavkom manjka financijskih sredstva, obrazovanja ili iskustva, te 26 do 30 godina (9,60%). Mnogi u ovoj skupini mogu već biti zaposleni na stabilnim poslovima i mogu oklijevati preuzeti rizik napuštanja sigurnog radnog mjesta za neizvjesnost poduzetništva.

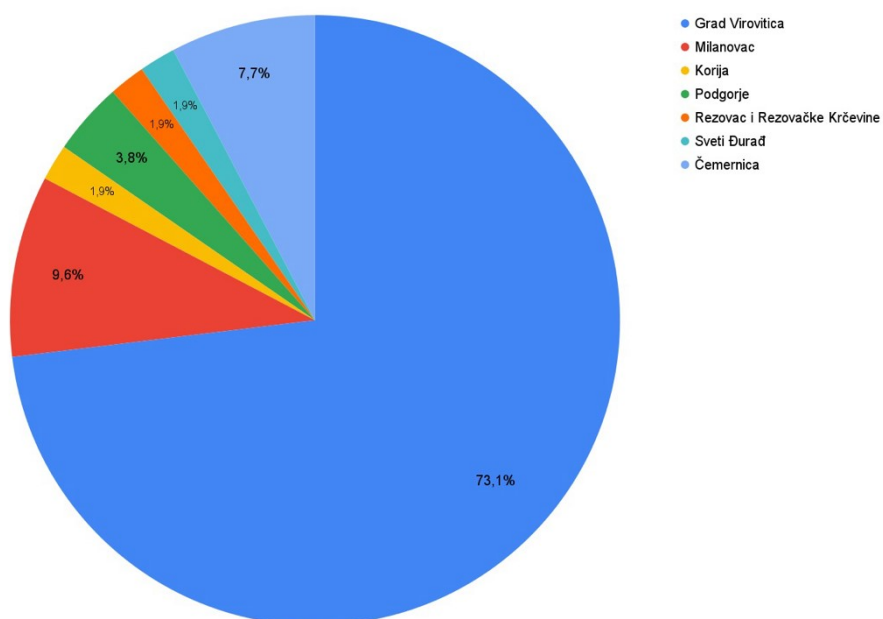
Grafikon 2. Spolna segmentacija ispitanika

Izvor: izrada autora

Većina ispitanika su žene (59,60 %), dok muškarci čine 40,40 % anketiranih. Ova spolna neravnoteža može ukazivati na veći interes žena za sudjelovanje u anketi ili na potencijalno veći interes mladih žena za poduzetništvo.

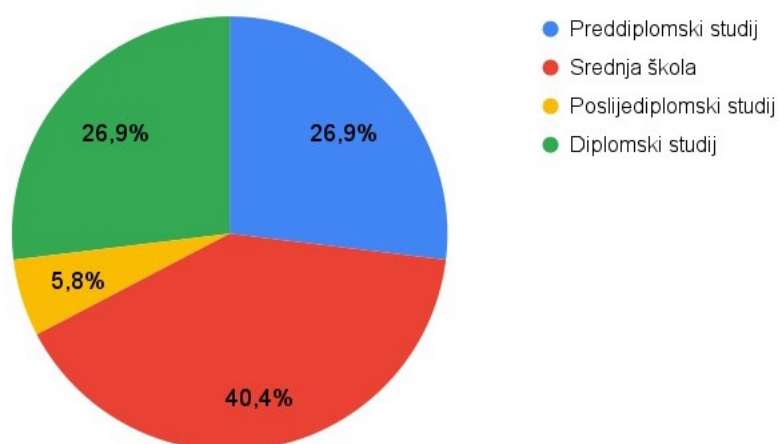
Grafikon 3. Područje stanovanja ispitanika

Izvor: izrada autora

Što se tiče područja prebivališta, većina ispitanika živi u gradu Virovitici (73,10%), dok ostatak ispitanika stanuju u Milanovcu (9,60%) i Čemernici (7,70%). Ostala prigradska naselja koja su zastupljena u anketi su: Korija (1,30%), Podgorje (3,80%), Rezovac i Rezovačke Krčevine (1,90%) te Sveti Đurađ (1,90%). Prigradska naselja koja nisu bila zastupljena u anketi su Golo Brdo i Jasenaš.

Grafikon 4. Stupanj obrazovanja ispitanika

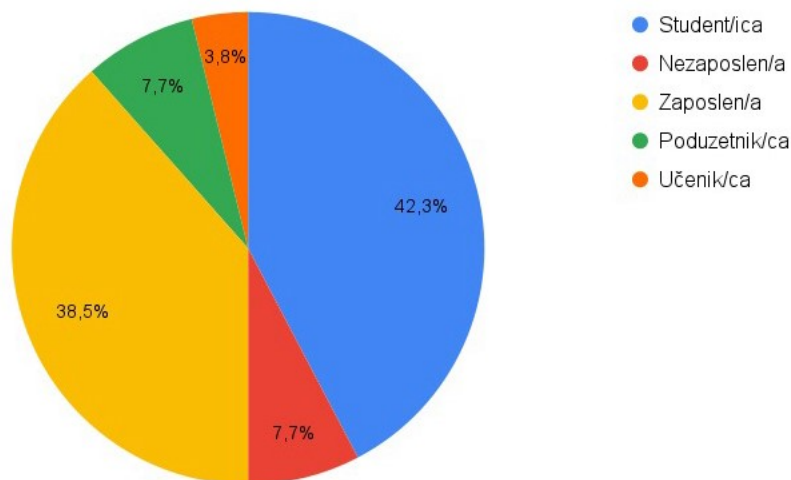

Izvor: izrada autora

Što se tiče obrazovne strukture, najviše ispitanika ima završenu srednju školu (40,40%). Mladi sa završenom srednjom školom mogu biti motivirani za poduzetništvo kao način da izbjegnu nisko plaćene poslove koji često dolaze s nižim stupnjem obrazovanja. Poduzetništvo može pružiti priliku za veći prihod i profesionalni rast. Preddiplomski i diplomski studij završili po 26,90% ispitanika. Ova skupina ima viši nivo obrazovanja, što može uključivati poslovne i tehničke vještine koje su korisne za poduzetništvo. Mogu imati veću svijest o tržišnim prilikama i inovacijama te biti motivirani da koriste svoje znanje za pokretanje vlastitih pothvata.

Manji dio anketiranih ima poslijediplomski studij (5,80%). Stupanj obrazovanja koji nisu zastupljeni u istraživanju su ispitanici sa završenom osnovnom školom te doktoratom. Kombinirajući ove podatke s dobnom strukturom ispitanika, možemo vidjeti da mlađi ispitanici s nižim obrazovanjem možda traže alternativne načine za uspjeh, dok stariji i obrazovaniji ispitanici mogu biti privučeni specifičnim prilikama koje odgovaraju njihovim vještinama i znanju.

Grafikon 5. Poslovni status ispitanika

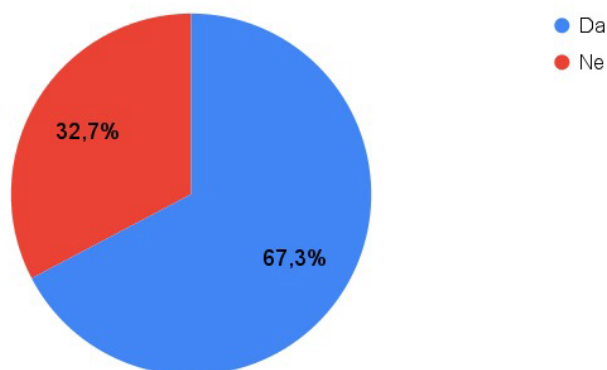
Izvor: izrada autora

Kada se pogleda trenutni status ispitanika, najveći broj ispitanika su studenti (42,30%). Studenti su u fazi života kada istražuju različite karijerne mogućnosti. Poduzetništvo, kao jedan od modula na Veleučilištu u Virovitici, može biti privlačno zbog fleksibilnosti, mogućnosti za inovacije, i šanse da odmah primijene znanja i vještine koje stječu tijekom studija. Zaposleni ispitanici, kojih je 38,50%, mogu biti motivirani da započnu vlastiti posao kako bi stekli veću kontrolu nad svojim radnim vremenom, povećali zaradu ili ostvarili

vlastite ideje i projekte. Iskustvo stečeno na trenutnim poslovima može im pružiti potrebne vještine i znanje za uspjeh u poduzetništvu. Nezaposlenih ispitanika je 7.70%, isto kao i poduzetnika. Ispitanici koji su odgovorili da su poduzetnici, naveli su da su u poduzetništvu jednu i tri godine.

Grafikon 6. Razmišljanje ispitanika o pokretanju vlastitog poduzeća

Jeste li ikada razmišljali o pokretanju vlastitog poduzeća?

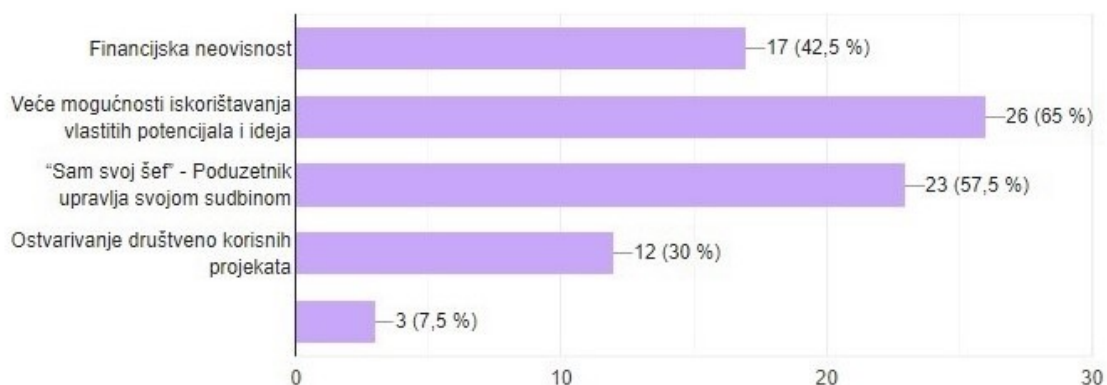

Izvor: izrada autora

Zanimljivo je da 67,30% ispitanika razmišlja o pokretanju vlastitog poduzeća, što ukazuje na visoku razinu interesa za poduzetništvo među mladima u Virovatici. Većina ispitanika izražava interes za pokretanje vlastitog poduzeća, što može biti posljedica različitih faktora kao što su želja ispitanika da iskoriste svoje sposobnosti, želja za stvaranjem nečeg vlastitog ili percepcija poduzetništva kao atraktivne karijerne opcije.

Grafikon 7. Razmišljanje ispitanika o motivu za pokretanje vlastitog poduzeća

Ako DA, što Vas najviše motivira za pokretanje vlastitog poduzeća?

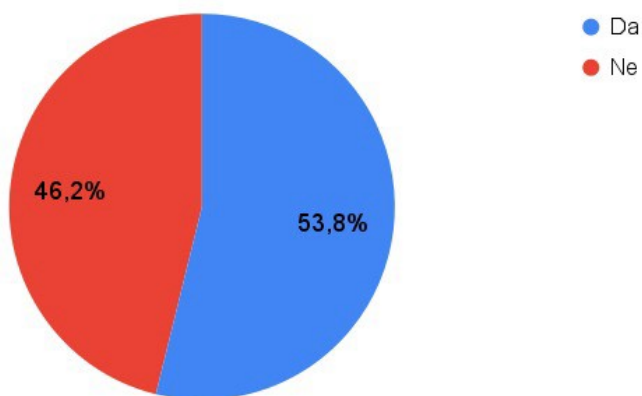
Izvor: izrada autora

Među glavnim motivima za pokretanje poduzeća navode se veće mogućnosti iskorištavanja vlastitih potencijala i ideja (65%). Ovaj motiv može biti ključan za mlade koji razmatraju poduzetništvo kao način da primijene svoje vještine, znanje i kreativnost u stvaranju nečeg novog i inovativnog. To je posebno važno za mlade koji se osjećaju frustrirano ograničenim mogućnostima u tradicionalnim karijernim putovima. Financijska neovisnost (42,50% ispitanika) može biti snažan motiv za pokretanje poduzeća među mladima. Mnogi vide poduzetništvo kao put do većih finansijskih nagrada nego što ih može pružiti zaposlenje, te kao način da izgrade stabilniju finansijsku budućnost.

Većina mladih žele upravljati vlastitom sudbinom (57,50% ispitanika) i pokazuju želju za autonomijom i kontrolom nad vlastitim životom i karijerom. Biti "sam svoj šef" omogućuje veću fleksibilnost u radnom vremenu, odlučivanje o strategijama i prilagodbu poslovanja vlastitim vrijednostima i ciljevima. Za određeni broj ispitanika (30%), motivacija za pokretanje poduzeća proizlazi iz želje da doprinesu društvu i rješavaju društvene probleme kroz poslovne inicijative. Ovo može uključivati poduzetničke projekte s ciljem održivosti, socijalne odgovornosti ili inovacija koje mogu poboljšati kvalitetu života zajednice.

Grafikon 8. Razmišljanje ispitanika o vlastitim kompetencijama

Smatrate li da imate dovoljno znanja i vještina za pokretanje vlastitog poduzeća?

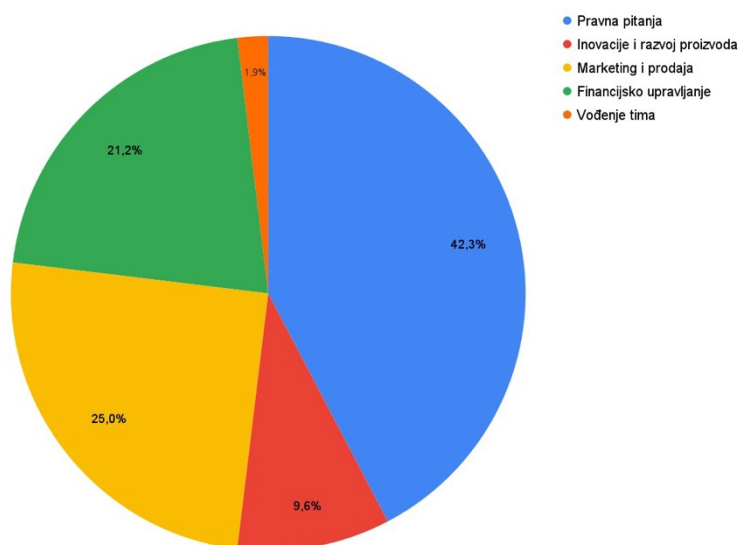
Izvor: izrada autora

Većina ispitanika vjeruje da posjeduje potrebne kompetencije za uspješno vođenje vlastitog poduzeća. To može uključivati poslovne vještine, tehničko znanje, upravljačke sposobnosti ili sposobnost rješavanja problema. Ova skupina može biti motivirana za pokretanje poduzetništva zbog samopouzdanja u svoje sposobnosti i vjerovanja da mogu

uspjeti.

Manja većina ispitanici percipiraju nedostatak određenih vještina ili znanja potrebnih za uspješno vođenje poduzeća. To može uključivati nedostatak iskustva u poslovnom svijetu, financijsko upravljanje, prodajne vještine ili specifična tehnička znanja. Može biti da su manje skloniji pokretanju poduzeća zbog straha od neuspjeha ili potrebe za dodatnim obrazovanjem ili mentorstvom.

Grafikon 9. Poduzetničke vještine koje ispitanici trebaju dodatno razviti

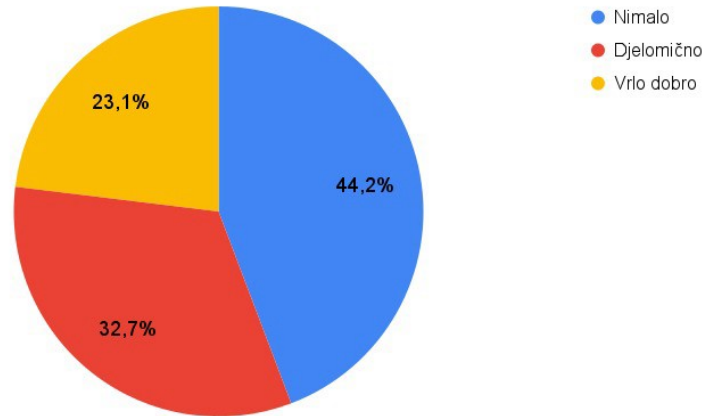
Izvor: izrada autora

Kao ključne vještine koje bi trebalo dodatno razvijati ističu se pravna pitanja (42,30%) kako bi mogli razumjeti zakonske regulative koje se odnose na poslovanje i otvaranje poduzeća. Vještine u području marketinga i prodaje, 25% ispitanika smatra ključnim za privlačenje i zadržavanje klijenata, promociju proizvoda ili usluga te izgradnju branda. 21,20% ispitanika smatra da treba poraditi na financijskom upravljanju kako bi mogli analizirati financijska izvješća i bolje planirati budžet. Ispitanici smatraju da manje usavršiti trebaju kreiranje inovacije i razvoj proizvoda (9,60%) te načine vođenja tima (1,90%).

Uvođenjem inovacija je važan dio poslovanja prilikom kako bi se omogućio dugoročan rast i konkurentnost poduzeća na tržištu, ali kako bi se uvidjele nove prilike na tržištu koje bi privukle nove potrošače. Način vođenja tima bitan je dio poslovanja kako bi se uspješno upravljalo ljudskim potencijalom i kako bi se ostvarili budući ciljevi i vizije poduzeća.

Grafikon 10. Upoznatost mladih ljudi s mjerama podrške koje pruža Grad Virovitica i Virovitičko-podravska županija

Koliko ste upoznati s mjerama podrške za mlade poduzetnike u Gradu Virovitici i Virovitičko-podravskoj županiji?

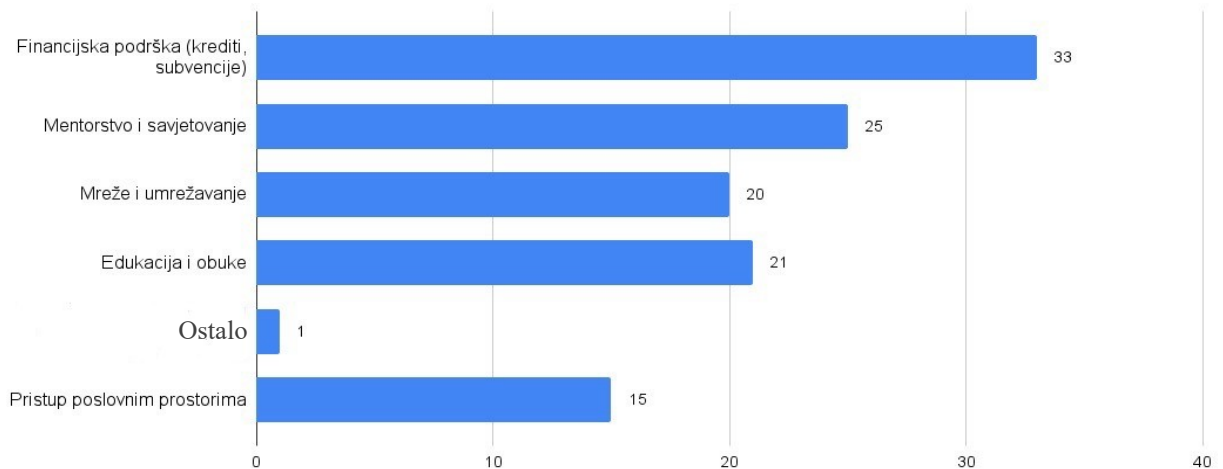
Izvor: izrada autora

Podaci ukazuju na značajan postotak mladih koji nisu upoznati (44,20% ispitanika) ili imaju samo djelomične informacije o mjerama podrške koje pružaju grad Virovitica i Virovitičko-podravska županija (32,70% ispitanika). Nedostatak informacija može biti prepreka za mlade koji razmišljaju o poduzetništvu ili već vode poduzeća, što ih može ograničavati u iskorištavanju dostupnih poticaja i resursa.

Manji postotak ispitanika (23,10%) smatra da vrlo dobro poznaje mjere podrške. Ažurnija skupina mladih vjerojatno bolje koristi dostupne resurse i poticaje te može biti ključna u informiranju drugih mladih o mogućnostima podrške koje im stoje na raspolaganju. Mladi trebaju povećati svijesti o dostupnim poticajima, subvencijama, obrazovnim programima i mentorstvu što može značajno potaknuti poduzetnički duh i aktivnost mladih u regiji. S druge strane, identificiranje nedostataka u informiranosti može pomoći lokalnim vlastima i organizacijama da usmjere resurse na bolju komunikaciju i pristup informacijama, kako bi se potencijal mladih poduzetnika maksimalno iskoristio za razvoj lokalne ekonomije.

Grafikon 11. Potreba različitih vrsta podrške ispitanicima

Koje vrste podrške bi Vam najviše pomogle pri pokretanju vlastitog poduzeća?

Izvor: izrada autora

Ispitanicima bi najviše bi pomogla financijska podrška (kredit, subvencije), koju je istaknulo 33 ispitanika. To ukazuje na veliku potrebu za financijskim resursima kako bi mladi poduzetnici mogli pokrenuti ili razviti svoje poslovanje. Financijska podrška može uključivati subvencije za početak poslovanja, povoljne kredite ili poticaje za investicije.

Mentorstvo i savjetovanje je vrsta podrške koju trebaju 25 ispitanika. Mentorstvo može pomoći mladim poduzetnicima da razviju svoje vještine i znanja, rješavaju izazove poslovanja te dobiju stručne savjete od iskusnih poduzetnika ili poslovnih savjetnika. Takav oblik podrške pružaju Razvojne agencije VTA i VIDRA te Poduzetnički inkubator u Virovitici.

21 ispitanik istaknuo je važnost edukacije i obuke. Ove aktivnosti mogu pomoći mladim poduzetnicima da steknu potrebna znanja iz područja poslovanja, upravljanja, marketinga ili specifičnih industrijskih vještina. Programe edukacije vrši Veleučilište u Virovitici kroz obrazovni sustav, ali i Poduzetnički inkubator kroz svoje radionice.

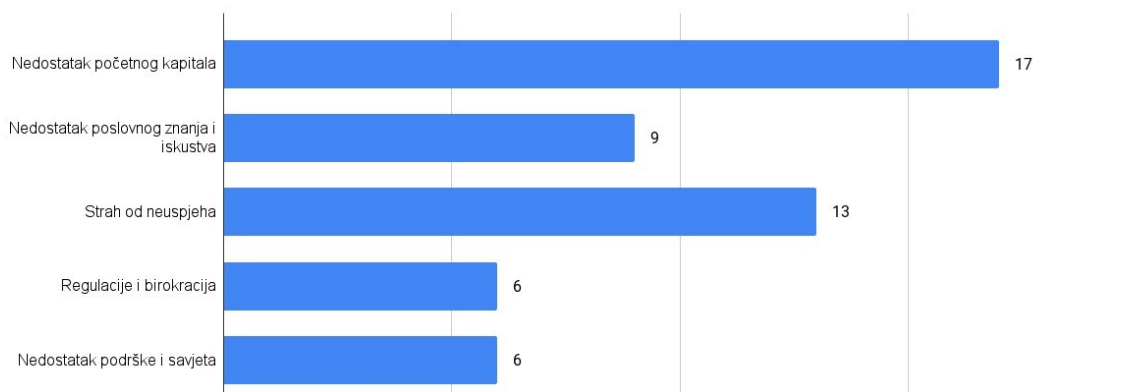
Važnost mreže i umreživanja prepoznalo je 20 ispitanika. Povezivanje s drugim poduzetnicima, investitorima, potencijalnim partnerima ili kupcima može pružiti prilike za suradnju, učenje i rast poslovanja koje se mogu ostvariti kroz Mrežu inkubatora Virovitičko-podravske županije.

15 ispitanika smatra važnim imati pristup adekvatnim poslovnim prostorima. To uključuje subvencije za najam prostora, inkubatore ili poslovne centre koji pružaju potrebnu infrastrukturu za razvoj poslovanja. Grad Virovitica je mladim poduzetnicima izgradila 9 Poduzetničkih zona sa povoljnim cijenama zemljišta za otvaranje poduzeća i ostalim

prednostima ovakvog oblika potpore.

Grafikon 12. Prepreke prilikom pokretanja poduzeća

Koje prepreke smatrate najvećima za pokretanje vlastitog poduzeća?

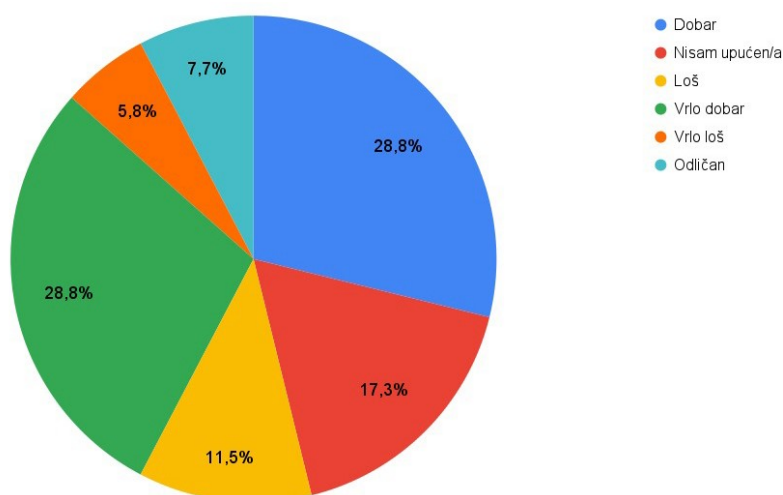

Izvor: izrada autora

Najveće prepreke za pokretanje vlastitog poduzeća ispitanici navode nedostatak početnog kapitala (17 odgovora) te vezano s time i strah od neuspjeha (13 odgovora). Navedeno ukazuje na izazov pronalaska potrebnih financijskih resursa za pokretanje poduzeća što rezultira smanjenom sigurnošću i radnom motivacijom u počecima otvaranja poduzeća. U tom razdoblju iznimno je bitna samouvjerenost mlade osobe, podrška okoline, ali i institucionalna podrška. Nedostatak poslovnog znanja i iskustva može kod ispitanika predstavljati prepreku u razumijevanju poslovnih procesa, strategija i operativnih izazova koje poduzetništvo donosi. Iako slabije zastupljena, regulacija i birokracija su također prepoznate kao prepreka. To može uključivati preduge administrativne procedure, porezne obveze ili zahtjeve za licenciranje koji mogu otežati proces pokretanja poduzeća.

Manji dio ispitanika je kao prepreku navelo nedostatak podrške i savjeta, što može ukazati na odličan pristup mentorstvu, savjetovanju i podršci koju mladi poduzetnici dobivaju od Grada Virovitice kroz razne institucije i agencije.

Grafikon 13. Ocjena poduzetničke infrastrukture na području grada Virovitice

Izvor: izrada autora

Poduzetnička infrastruktura u Virovitici ocijenjena je kao vrlo dobra ili dobra (28,80% za svaku kategoriju), što ukazuje na prisutnost korisnih resursa, učinkovitu komunikaciju ili uspješne inicijative podrške poduzetnicima. Postoji segment ispitanika koji nije upoznat s postojanjem poduzetničke infrastrukture (17,30% ispitanika) u gradu Virovitici, što može ukazivati na nedostatak komunikacije ili promocije dostupnih resursa i programa. Postoje negativne percepcije poduzetničke mreže u Virovitici (ocjena loša i vrlo loša, 11,50% i 5,80%), ali i izuzetno pozitivne percepcije (7,70% ispitanika). Svakako Grad Virovitica sa svojim institucijama mora poraditi na transparentnosti i promidžbi svojim programa podrške poduzetnicima kako bi mlade osobe bile pravodobno i pravovremeno upućene u svim pogodnostima otvaranja poduzeća na području grada Virovitice.

Prema odgovorima iz ankete, sudionici su istaknuli nekoliko ključnih područja za poboljšanje poduzetničke infrastrukture u Virovitici. Prvo, mnogi ispitanici naglašavaju važnost umrežavanja poduzetnika u klastere i stvaranja poslovnih zajednica. Također, istaknuta je potreba za organiziranjem tečajeva za poduzetnike uz veću financijsku pomoć, što bi moglo uključivati subvencije za poslovne prostore i poticaje za otvaranje novih tvrtki.

Birokracija je još jedno važno pitanje koje je često spominjano. Sudionici ankete smatraju da bi smanjenje birokracije i ubrzanje administrativnih procesa značajno olakšali poslovanje. Osim toga, neki predlažu uspostavljanje savjetodavnih službi koje bi bile fokusirane na pružanje konkretne pomoći bez prevelike papirologije. Pružanje edukacija o poduzetništvu i mogućnostima koje Grad Virovitica pruža za mlade poduzetnike, ključan je faktor poticaja interes mladih ljudi za otvaranje poduzeća. Ispitanici smatraju da je potrebno

više obrazovanja i informiranja mladih o poduzetništvu kroz različite kanale.

Pored navedenog, sudionici su izrazili potrebu za većom dostupnošću prostora za mlade poduzetnike, kao i potrebu za da se mediji i javna glasila kazne za negativan utjecaj na poduzetništvo. Naime, mladi ljudi medije i društvene mreže smatraju ključnim alatom komunikacije i bitan im je dojam koji mediji prenose na ostale građane o određenim temama. Vrlo je bitno javno poticati mlade, ali i općenito poduzetnike jer podrška okoline im daje veliku motivaciju da nastave uspješno poslovati.

Odgovori ispitanika na pitanje o poduzetnicima i poduzetničkim modelima koji ih inspiriraju pokazali su veliku raznolikost u izboru uzora. Među najčešće spominjanim imenima nalaze se svjetski poznati poduzetnici poput Mate Rimca, Billa Gatesa, Marka Zuckerberga i Elona Muska, što ukazuje na globalnu prepoznatljivost uspjeha i utjecaja povezane s osobom. Istovremeno, kada su se navodili uspješni poduzetnici ili poduzeća iz okoline, velika većina ispitanika je uzore povezivala sa lokalnim poduzećima, kao što su Javorović d.o.o., Degal tehnika d.o.o., Grafiti Becker d.o.o. i Factory d.o.o. (Plava tvornica). Dobiveni podaci stavljaju naglasak na važnost i utjecaj domaćeg poduzetništva u inspiraciji i motivaciji ispitanika.

Na kraju, ispitanici su podijelili dodatne prijedloge za poboljšanje podrške mladim poduzetnicima u Virovitici. Neki su istaknuli važnost dobre ideje i ustrajnosti u ostvarivanju poduzetničkih planova. Drugi su predložili konkretne mjere poput smanjenja ili ukidanja prireza kao načina pomoći poduzetnicima. Ovi rezultati jasno ukazuju na neinformiranost mladih ljudi o pogodnostima i prilikama koje mogu ostvariti. Istaknuta je i potreba za jasnim idejama o vrstama poslovanja te motivacija za hrabro poduzimanje poduzetničkih pothvata, uz napomenu da se svaki trud na kraju isplati.

Istraživanje pokazuje da mladi u Virovitici imaju iskazan interes za poduzetništvo. Ispitanike je na osnivanje vlastitog posla motivirala želja za kapitalizacijom vlastitog potencijala, financijska neovisnost i autonomija posla. Unatoč preprekama kao što su nedostatak novca za pokretanje i strah od neuspjeha, mnogi ispitanici smatraju da imaju sposobnosti za uspjeh, ali naglašavaju potrebu za daljnjom pomoći u obliku financijske pomoći, mentorstva i obrazovanja. Iako je virovitička poduzetnička infrastruktura pohvaljena, još uvijek ima prostora za napredak kroz informiranje i smanjenje birokratskih barijera. Ova analiza ukazuje na nužnost razvoja poticajnih mjera i programa za pomoć mladim poduzetnicima na području Grada Virovitice, a time i poticanje lokalnog gospodarskog rasta. S druge strane, rezultati istraživanja su indikativni i nedovoljno jasni da bi se smatrali konačnim dokazom, ali mogu poslužiti kao temelj za buduća istraživanja.

5. ZAKLJUČAK

Razvoj poduzetništva među mladima predstavlja ključni faktor za dinamičan gospodarski rast i održivi razvoj lokalnih zajednica. Grad Virovitica, smješten u srcu Virovitičko-podravске županije, ističe se kao primjer zajednice u kojoj se mladi sve više okreću poduzetništvu kao svojoj životnoj i karijernoj strasti.

U tom kontekstu, institucionalna podrška poput Tehnološko-inovacijskog centra, Veleučilišta u Virovitici te Razvojnih agencija VIDRA i VTA, uz aktivno sudjelovanje lokalnih samouprava, igra ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja za mlade poduzetnike. Kroz analizu postojećih izazova i potencijala, cilj je stvoriti smjernice za buduće politike i programe potpore koji će poticati dugoročni razvoj poduzetničkog duha među mladima u Virovitici, čime će se pridonijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju novih poslovnih prilika u zajednici.

Istraživanja su pokazala snažan entuzijazam mladih za stvaranjem vlastitih poduzeća, potaknut željom za ostvarenjem osobnih potencijala i postizanjem financijske neovisnosti. Unatoč ovom optimizmu, mladi se suočavaju s brojnim izazovima kao što su nedostatak financijskih sredstava, strah od neuspjeha te nedovoljan pristup mentorstvu i savjetovanju. Sve navedeno je dostupno kroz potporne institucije na području grada Virovitice i ta činjenica upućuje na nedovoljnu informiranost mladih ljudi o dostupnim podrškama i resursima. Važno je da lokalne samouprave i organizacije koje potiču poduzetništvo, poput Grada Virovitice i Virovitičko-podravске županije, dosljedno kreiraju programe edukacije, mentorstva i financijske pomoći prilagođene potrebama mladih poduzetnika. Prilagodba i poboljšanje komunikacije i marketinga trenutnih mjera potpora može pomoći u podizanju znanja mladih o mogućnostima koje su im dostupne. Kako bi se najbolje moguće iskoristio interes i ideje mladih ljudi, potrebno ih je uputiti, ne samo na postojanost institucija, već na njihovu ulogu i način rada u procesima otvaranja poslovanja. Potreban je otvoreniji pristup institucija, npr. kroz različite sajmove ili događanja koja se odvijaju na području grada Virovitice jer na takav ležerniji način mogu doprijeti do mladih ljudi novih generacija.

Konačno, rezultati istraživanja mogu biti okviran pokazatelj za kreiranje potreba budućih politika i programa potpore usmjerenih na poticanje poduzetničkog duha među mladima u Virovitici, čime se pridonosi gospodarskom razvoju lokalne zajednice i stvaranju dugoročnih poslovnih inicijativa.

6. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Bolfek, B., Sigurnjak, L. (2011): Poduzetništvo. Slavonski brod: Veleučilište u Slavonskom brodu
2. Buble, M., Buble, M. (2014): Poduzetništvo. Zagreb: ASPIRA, Visoka škola za menadžment i dizajn
3. Buble, M., Kružić, D. (2006): Poduzetništvo realnost sadašnjosti i izazov budućnosti. Zagreb: PRiF plus
4. Dragičević, M. (2012): Konkurentnost: projekt za Hrvatsku. Zagreb: Školska knjiga
5. Funda, D. (2011): Menadžment malog poduzeća. Zaprješić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti "Baltazar Adam Krčelić"
6. Ribić, D. (2021): Visokoškolske institucije kao čimbenici poticanja i razvoja poduzetništva, doktorska disertacija. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku
7. Ribić, D., Bedeković, M., Kadlec, Ž. (2017): Efficiency of business incubators as generators for development of entrepreneurship. Interdisciplinary management research XIII. Opatija: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
8. Ribić, D., Pleša Puljić, N. (2020): Osnove poduzetništva. Zagreb: Školska knjiga
9. Rupčić, N. (2018): Suvremeni menadžment teorija i praksa. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci
10. Škrtić, M., Mikić, M. (2011): Poduzetništvo. Zagreb: Sinergija-nakladništvo d.o.o.

Propisi:

11. Čl. 2. st. 1. Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture, NN93/13, 114/13, 41/14, 57/18
12. Čl. 2. st. 2. Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture, NN93/13, 114/13, 41/14, 57/18

Članak na mrežnoj stranici:

13. Barnaki, M., Rozman, S. P., Pleša Puljić, N. (2023): Poticanje poduzetništva u Virovitičko-podravskoj županiji, ET²eR vol. V, br. 1, str. 77-85, <https://hrcak.srce.hr/file/427115> (17.7.2024.)

14. Lupić, M., Bujan, I. (2017): Poduzetništvo mladih – prilike i prepreke, *Obrazovanje za poduzetništvo*, Vol. 7, No. 1, str. 63–80, <https://hrcak.srce.hr/clanak/270415> (21.6.2024.)

Mrežna stranica:

15. Mreža poduzetničkih inkubatora VPŽ: O nama, <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/> (3.7.2024.)
16. Panonski drveni centar kompetencija, <https://www.pdck.hr/drveni-centar/> (2.7.2024.)
17. Razvojna agencija VIDRA, <https://ravidra.hr/hr/o-nama/> (7.7.2024.)
18. Razvojna agencija VTA, <https://vta.hr/o-agenciji/> (7.7.2024.)
19. Tehnološko-inovacijski centar Virovitica, <http://ticvt.hr/#!/onama> (7.7.2024.)
20. Veleučilište u Virovitici, <https://vuv.hr/en/virovitica-college/about-us/> (7.7.2024.)
21. Viroviticainvest.eu: Brošura Poduzetničkih zona, <http://www.viroviticainvest.eu/dokumenti/hr/brosure/Poduzetnicka%20zona%20III.pdf> (6.7.2024.)
22. Viroviticainvest.eu: Mega poduzetnička zona, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/mega-poduzetnicka-zona/5/> (11.7.2024.)
23. Viroviticainvest.eu: Poduzetnička zona III, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/poduzetnicka-zona-iii/3/> (10.7.2024.)
24. Viroviticainvest.eu: Poduzetnička zona Sjever, <http://www.viroviticainvest.eu/hr/poduzetnicka-zona-sjever/4/> (10.7.2024.)
25. Virovitica.hr: Poduzetničke zone u gradu Virovitici, <https://www.virovitica.hr/poduzetnicke-zone-u-gradu-virovitici/> (6.7.2024.)

7. POPIS ILUSTRACIJA

Slike:

1. Slika 1. Poduzetnička zona III u Virovitici
2. Slika 2. Poduzetnička zona Sjever u Virovitici
3. Slika 3. Mega poduzetnička zona u Virovitici

Grafikoni:

4. Grafikon 1. Starosna dob ispitanika
5. Grafikon 2. Spolna segmentacija ispitanika
6. Grafikon 3. Područje stanovanja ispitanika
7. Grafikon 4. Stupanj obrazovanja ispitanika
8. Grafikon 5. Poslovni status ispitanika
9. Grafikon 6. Razmišljanje ispitanika o pokretanju vlastitog poduzeća
10. Grafikon 7. Razmišljanje ispitanika o motivu za pokretanje vlastitog poduzeća
11. Grafikon 8. Razmišljanje ispitanika o vlastitim kompetencijama
12. Grafikon 9. Poduzetničke vještine koje ispitanici trebaju dodatno razviti
13. Grafikon 10. Upoznatost mladih ljudi s mjerama podrške koje pruža Grad Virovitica i Virovitičko-podravska županija
14. Grafikon 11. Potreba različitih vrsta podrške ispitanicima
15. Grafikon 12. Prepreke prilikom pokretanja poduzeća
16. Grafikon 13. Ocjena poduzetničke infrastrukture na području grada Virovitice

9. ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU

OBRAZAC 6

ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU

Ja, Ana Blažev
dajem odobrenje za objavljivanje mog autorskog završnog/diplomskog rada u nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju Veleučilišta u Virovitici u roku od 30 dana od dana obrane.

Potvrđujem da je za pohranu dostavljena završna verzija obranjenog završnog/diplomskog rada.

Ovom izjavom, kao autor navedenog rada dajem odobrenje i da se moj rad, bez naknade, trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim na sljedeći način (zaokružiti):

- a) Rad u otvorenom pristupu
- b) Rad dostupan nakon: _____ (upisati datum)
- c) Pristup svim korisnicima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja RH
- d) Pristup korisnicima matične ustanove
- e) Rad nije dostupan (*u slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem završnom/diplomskom radu, podnosi se pisani obrazloženi zahtjev*).

U slučaju dostupnosti rada prethodno označeno od a) do d), ovom izjavom dajem pravo iskorištavanja mog ocjenskog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije (zaokružiti):

- 1) CC BY (Imenovanje)
- 2) CC BY-SA (Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima)
- 3) CC BY-ND (Imenovanje – Bez prerada)
- 4) CC BY-NC (Imenovanje – Nekomercijalno)
- 5) CC BY-NC-SA (Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima)
- 6) CC BY-NC-ND (Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada)

Ovime potvrđujem da mi je prilikom potpisivanja ove izjave pravni tekst licencija bio dostupan te da sam upoznat s uvjetima pod kojim dajem pravo iskorištavanja navedenog djela.

Potpis studenta/ice

Ana Blažev